

JEL Classification: E42

Деркач Юлія Борисівна

к.е.н, доцент кафедри банківської справи

Біб Володимир Віталійович

студент факультету фінансів та банківської справи

Одеського національного економічного університету

РОЗВИТОК БЕЗКОНТАКТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Тези присвячено розвитку безготівкових розрахунків з використання платіжних карток. Доведено, що найбільшими темпами відбувається розвиток безконтактних розрахунків в Україні на основі технології NFC.

Ключові слова: *безконтактний платіж, розрахунки, картка, система, токен.*

В сучасних умовах інформаційні технології є основою цифрової економіки, визначаючи її економічну сутність. Збір, обробка та аналіз даних в цифровому форматі підвищує рівень життя населення та є джерелом економічного росту країни. Становлення і розвиток цифрових технологій здійснювалися еволюційним шляхом. Спочатку електронна комерція відтворювала методи ведення бізнесу в традиційному (фізичному) середовищі, потім відбувся перехід у віртуальний простір. Сьогодні Amazon, Aliexpress, Таобао, Rozetka та багато інших веб-ресурсів стали природними майданчиками для покупок і ведення бізнесу. Населення активно купує та оплачує у режимі онлайн одяг в Instagram, техніку в цілодобових інтернет-магазинах, екскурсійні тури у мобільних додатках туроператорів, сплачує комунальні послуги на спеціальних сервісах або в особистому кабінеті банку.

Найпоширенішим платіжним інструментом в Україні є платіжні картки. Щороку карткові розрахунки за кількістю платежів зростають (рис.2).

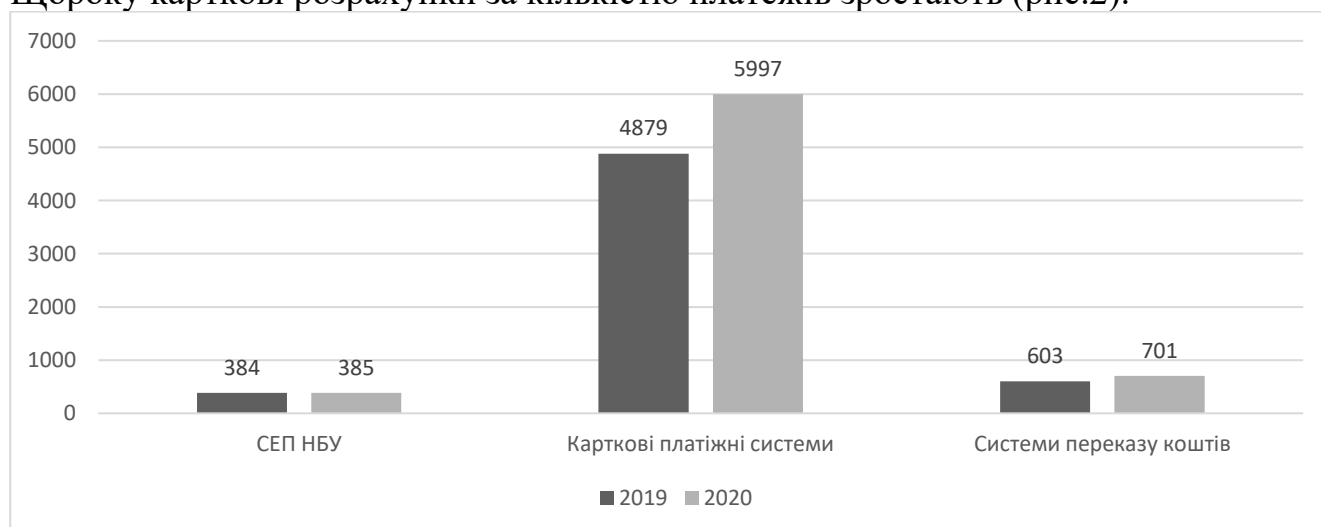

Рис.2. Кількість платежів і переказів у межах України, млн шт. у 2019-2020 рр. [1]

Згідно даних рис.2 за кількістю розрахунків лідерами є карткові платіжні системи, другу позицію займають системи переказу коштів, третю – СЕП.

Напрями проведення безготівкових розрахунків у 2021 році представлено на рис.1

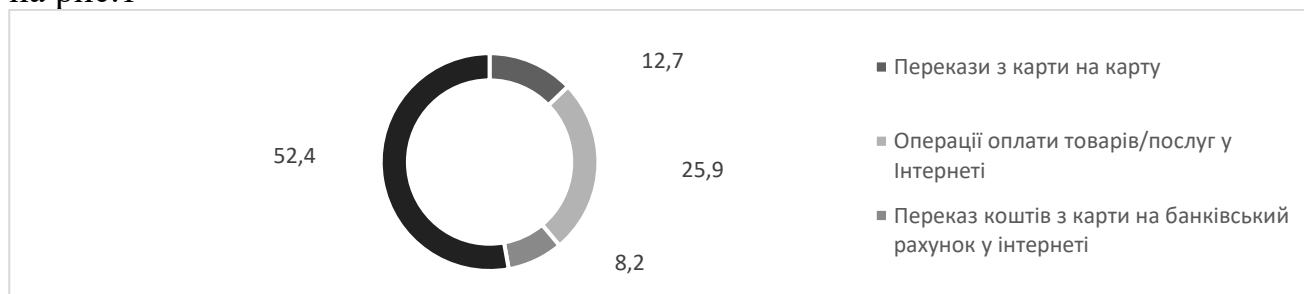

Рис.1. Розподіл безготівкових операцій з використанням платіжних карток на 01.01.2022 р., % [1]

Данні рис.1 свідчать операції в мережі інтернет складають 25,9%, перекази коштів з картки на банківський рахунок – 8,2%, перекази з картки на картку – 12,7%, розрахунки з використанням терміналів – 52,4%.

Зауважимо, що зростання масштабів карткового бізнесу в Україні сприяло створення карткової інфраструктури у вигляді POS-терміналів і банкоматів, а також використання технологічних інновацій, таких як чіпові і віртуальні картки, безконтактні платежі з використанням NFC-технологій.

Технологія використання безконтактних платежів передбачає використання NFC-чіпів – маленьких плат, які є в більшості сучасних смартфонів і планшетів. Обмін даними триває 1-2 секунди, після чого відбувається оплата. Головна особливість цієї технології – високий рівень безпеки, тому що дані картки нікуди не надсилаються, а застосовується унікальний номер операції – токен, який і забезпечує максимальну безпеку для розрахункових операцій [34].

Структура карткових безготівкових операції у торговельній мережі за носіями інформації представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура карткових безготівкових операції у торговельній мережі за носіями інформації у 2019-2020 рр., станом на початок періоду [1, 2]

Показник	за кількістю						за сумою					
	01.01.2020		01.01.2021		Зміни за період		01.01.2020		01.01.2021		Зміни за період	
	млн шт	у % до підс	млн шт	у % до підс	млн шт	Т зр/сп	млрд грн	у % до підс	млрд грн	у % до підс	млрд грн	Т зр/сп
розрахунки із фізичним зчитуванням	1363,3	63,9	1123,2	43,2	-240,1	-17,6	329,2	64,1	255,7	43	-73,5	-22,3
безконтактні розрахунки	769,9	36,1	1474,3	56,8	704,4	91,5	184,2	35,9	339,4	57	155,2	84,3
всього	2133,2	100	2597,5	100	464,3	21,8	513,4	100	595,1	100	81,7	15,9

Данні таблиці 1 свідчать, що розрахунки з фізичним зчитуванням платіжної картки за кількістю упродовж 2020 р. скоротились на 20,7 в.п., відповідно зросла кількість розрахунків з використанням NFC-технології. Їх частка станом на 01.01.2021 склала 56,8% за кількістю та 57% за сумою.

За результатами проведеного дослідження було встановлено, що в Україні зростають безготівкові розрахунки з використанням безконтактних технологій. Українців приваблює в них саме те, що це швидко та зручно, у зв'язку з тим, що технологія NFC не потребує картки в наявності. Зазначене сприяє підвищенню рівня прозорості розрахунків, зниженню витрат держави на використання готівки, скороченню рівня тіньової економіки, а також позитивно впливає на формування фінансової грамотності населення.

Список використаних джерел

- 1.Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення: 01.06.2020).
2. Платіжна система VISA. URL: <https://www.visa.com.ua/ru-UA> (дата звернення 01.06.2021)